

مقدمه

رابطه روح و بدن، از جمله، اثرگذاری عوامل روانی بر جسم و پدیده‌های جسمانی، از دیرباز مورد توجه و بررسی دانشمندان بوده و مورد پذیرش معارف و حیانی است. این مسئله، درگذشته بیشتر با روش فلسفی و وحیانی مورد بررسی قرار می‌گرفت و به عنوان موضوع یک رشته علمی تا پیدایش شاخه‌ای از روانشناسی با عنوان روانشناسی سلامت بی سابقه بوده است.

روانشناسی سلامت را در گسترده‌ترین معنای آن، می‌توان «کاربرد نظام‌مند روانشناسی در حیطه‌های سلامت، بیماری و سیستم مراقبت بهداشتی» تعریف کرد. انجمن روانشناسی آمریکا این شاخه از روانشناسی را با تفصیل بیشتر، اینگونه معرفی می‌کند: مجموعه مساعده‌های آموزشی، علمی و حرفه‌ای رشته روانشناسی برای ارتقا و حفظ سلامت، پیشگیری و درمان بیماری، تشخیص روابط علی و تشخیص سلامت، بیماری و اختلالات کارکردی مربوط به آن و نیز برای تجزیه و تحلیل و بهبود سیستم مراقبت بهداشتی و شکل دهی سیاستهای بهداشتی.

این رشته نوظهور یکی از شاخه‌های روانشناسی است که در سال ۱۹۷۹ میلادی با تأسیس بخش روانشناسی سلامت (بخش ۳۸) در انجمن روانشناسی آمریکا، به رسمیت شناخته شد و در اثر عواملی مانند افزایش هزینه‌های بهداشتی و مشخص شدن نقش مهم عوامل رفتاری در بروز بیماریهای جدید همه‌گیر، رشد سریع و چشمگیری یافت. پرسشهایی مانند: آیا یگانه عامل دخیل در بیماری و سلامت، عامل جسمی است؟ آیا مسائل روانی و از جمله افکار، عواطف و انگیزه‌های فرد، می‌توانند در بروز و بهبود بیماری مؤثر باشند؟ چرا برخی افراد در مقابل مصایب تاب می‌آورند، ولی برخی دیگر دچار انفعال و افسردگی می‌شوند؟ و دهها سؤال مشابه، مسائلی هستند که در این شاخه از روانشناسی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

کتابی که پیش رو دارید، از جمله کتابهای مربوط به این شاخه از روانشناسی است. مؤلف این کتاب خانم «م. رابین دیماتو» استاد روانشناسی دانشگاه کالیفرنیا است که در سال ۱۹۷۹ دکترای (PH.P) خود را از دانشگاه هاروارد گرفته و تحقیقاتی درباره رابطه

پزشک و بیمار، تبعیت بیمار از برنامه‌های پزشکی، و طب پیشگیری انجام داده است. وی همچنین مشاور سازمانهای مراقبت از سلامت در کشور آمریکاست.

مؤلف در مقدمه این کتاب یادآور می‌شود که کوشیده است تا این کتاب را برای دانشجویان رشته‌های پزشکی، پرستاری، دندانپزشکی و نیز دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد روانشناسی، جذاب و قابل فهم سازد. وی واژه‌های فنی را به حد کافی توضیح داده و علاوه بر این، بخشی مربوط به یادگیری اصطلاحات پزشکی در فصل دوم کتاب آورده است؛ به همین دلیل، مطالعه این کتاب نیازمند گذراندن دوره روانشناسی یا علوم زیستی به عنوان پیش‌نیاز نیست. مؤلف به تبیین علت‌شناسی، پیش‌آگهی و درمان بیماریها، اهتمام کافی دارد. در پایان هر فصل، چکیده مطالب آن، همراه با واژه‌نامه‌ای مشتمل بر اصطلاحات جدید، همراه با تعریف آنها، ارائه می‌شود. همچنین در تمام فصلها، حاشیه‌هایی که بیانگر موضوعات جالب توجه و کاربردی در رشته روانشناسی سلامت است، عرضه می‌شود.

با توجه به ویژگیهای یاد شده، گروه روانشناسی پژوهشکده حوزه و دانشگاه، تصمیم به ترجمه این کتاب گرفت و به منظور برداشتن گامی هر چند کوتاه در جهت بومی و اسلامی کردن مباحث روانشناسی، بخشی تحت عنوان «روانشناسی سلامت با نگرش به منابع اسلامی» به آن افزود.

کتاب حاضر دارای چهارده فصل و چهار ضمیمه «نگرشی بر منابع اسلامی» است. متن انگلیسی بالغ بر ۴۰۰ صفحه، با حروف چینی فشرده و در یک مجلد منتشر شده است، اما از آنجا که ترجمه فارسی آن به همراه ضمائم، بر بیش از ۸۰۰ صفحه بالغ شد، کتاب در دو جلد ارائه می‌شود. هفت فصل اول کتاب، به همراه سه فصل ضمیمه، در جلد اول و فصل هشتم به بعد، همراه با یک فصل ضمیمه، در جلد دوم آورده شده است.

بازنگری نهایی ترجمه را حجة الاسلام سیدمهدی موسوی اصل به انجام رسانده و بخش ضمیمه با تلاش حجج اسلام مسعود آذربایجانی، محمدرضا سالاری فر و محمد عباسپور صورت گرفته است.

پژوهشکده بر خود لازم می‌داند از مساعی مترجمان و تهیه‌کنندگان ضمیمه و نیز از دکتر کیانوش هاشمیان که بر کار ترجمه نظارت داشته‌اند و حجة الاسلام و المسلمین سیدمحمد غروی که بخش ضمیمه با اشراف و نظارت ایشان تهیه شده است، تقدیر و تشکر نماید.

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه